

Bir Üniversite Hastanesinin Pediatri Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Dernekler ile İlgili Görüşleri

Opinions of the Nurses working in Pediatrics Clinics of a University Hospital About Professional Associations

İlknur Kahrıman¹, Havva Karadeniz Mumcu¹, Dilek Kaptan², Arzu Candaş Ayar²

¹Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü

²Karadeniz Teknik Üniversitesi Farabi Hastanesi Yeni Doğan Yoğun Bakım Ünitesi

ÖZET

GİRİŞ: Bu araştırma, pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki örgütlenme ve mesleki örgütler/dernekler ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, mesleki derneklere üye olmalarını engelleyen faktörler ve mesleki derneklere beklentilerinin belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

YÖNTEM: Tanımlayıcı tipteki bu araştırma 15 Ocak-15 Şubat 2013 tarihleri arasında Trabzon'da bir üniversite hastanesinin pediatri kliniklerinde çalışan ve araştırmaya katılmaya gönüllü olan 63 hemşire ile yürütülmüştür. Veriler anket formu ile yüz yüze görüşme yöntemi ile toplanmıştır. Araştırma için hastane başhekimliğinden izin alınmıştır. Verilerin analizinde sayı, yüzdelik dağılımı, ortalama ve ki-kare testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık sınırı $p < 0.05$ olarak kabul edilmiştir.

BULGULAR: Araştırmaya katılan hemşirelerin %79,4'ünün mesleki örgütler/dernekler hakkında bilgi varken, %50,8'i herhangi bir mesleki örgüte/derneğe üyedir. En sık bilinen mesleki örgüt/dernek Türk Hemşireler Derneği (%82,5) ve en sık üye olunan sendikal örgüt Sağlık Sen'dir (%36,5). Hemşirelerin %90,5'i mesleki örgütlerin/derneklerin gerekli olduğunu düşünmektedir. Hemşirelerin mesleki örgütlerden/derneklerden beklentileri; hemşirelerin haklarının korunması (%84,1), hemşireliğin saygınlığını artıran girişimlerde bulunulması (%84,1)'dir. Hemşirelerin mesleki örgütlere/derneklere üye olmasını engelleyen faktörler; mesleki örgütün/derneğin kendini yeterince tanıtamaması (%65,1), mesleki örgütün/derneğin yararı olmadığını düşünme (%46,0), mesleki örgüt/dernek çalışanları ile iletişim kuramama (%42,9) bulunmuştur. Hemşirelerin yaş durumuna göre herhangi bir mesleki örgüte/derneğe üye olma durumu ($p=0,250$) ve meslekta toplam çalışma yılına göre mesleki örgüte/derneğe üye olma arasında ($p=0,166$) anlamlı fark saptanmamıştır.

SONUÇ: Hemşirelerin mesleki örgütler/dernekler hakkında bilgisinin olması üye olmalarını sağlamamıştır. Hemşirelerde örgüt kültürü yeterince gelişmemiş/geliştirilememiştir. Hemşirelerin çoğu üye olmaya ilişkin tüm girişimleri mesleki örgütlerden/derneklere beklemektedir.

Anahtar kelimeler: Hemşire, mesleki örgütlenme, örgüt, dernek

ABSTRACT

INTRODUCTION: This study was conducted to determine the opinions of the nurses who work in the clinics of pediatrics about professional associations, the factors prohibiting these nurses from being a member of these associations and their expectations from them.

METHODS: This descriptive study was carried out with 63 nurses working in a pediatrics clinic of a university hospital who volunteered to participate in the investigation in Trabzon between January 15 and February 15, 2013. Data were collected in a questionnaire survey in face to face interviews. For the research, permission was obtained from the hospital's head physician. Numbers, percentages, average and chi-square test were used in the analysis of data. Cut-off value for statistical significance limit was accepted as $p < 0.05$.

RESULTS: 79.4% of the nurses participated in the study were aware of professional organizations/associations. 50.8% of the nurses were the members of a professional organization. The most commonly known professional organization/association was Turkish Nurses Association (82.5%) and the most common subscribed occupational organization/association is Health Union (36.5%). 90.5% of the nurses were of the opinion that occupational organizations/associations were necessary. The expectations of the nurses from occupational organizations/associations were to protect their rights (84.1%) and to take steps at increasing the prestige of nursing (84.1%). The factors prohibiting nurses from being a member of a professional organization/association are insufficient self-promotion of professional organizations/associations (65.1%), thoughts of uselessness of organizations/associations (46.0%), and inability to communicate with the employees of these professional organizations/associations (42.9%). No significant difference was found between the age of the nurses and their membership in any organization/association ($p=0.250$) and the nurses' total working experience and their membership in any organization/association ($p=0.166$).

CONCLUSION: Having information about professional organizations/associations does not lead a nurse to become a member of them. Nurses' organizational culture has not developed/could not be developed. Most of the nurses expect professional organizations/associations to make an attempt regarding procedures of membership.

Key words: Nurse, professional organizations, organizations, associations

Geliş Tarihi / Arrival Date: 06.04.2015

Kabul tarihi / Date of Acceptance: 13.11.2015

İletişim / Corresponding author: İlknur Kahrıman, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Trabzon

E-posta / E-mail: ilknurkahrıman@hotmail.com

Sayı / Number: 3 **Cilt / Volume:** 2 **Yıl / Year:** 2015

e-ISSN:2149-018X **doi:**10.5222/SHYD.2015.132

GİRİŞ

Örgüt, ortak bir amaç veya işi gerçekleştirmek için bir araya gelmiş ve belirli bir gereksinimin güç birliği yapılarak karşılanması amacıyla birleşen kişilerin veya kurumların oluşturduğu birliktir (Şelimen, 1998; Öztekin, 2000; Şimşek, 2001; Şimşek, 2003; Özmay ve Kaya, 2004). Hemşirelik mesleği de diğer meslekler gibi bilgi, profesyonel gelişim ve hemşirelikte değişim için pozitif bir güce sahip olmanın yanı sıra gelişimini ve güç birliğini sağlayabilmek için ortak bir çatı altında karar alma ve hareket etme gereksinimi duymaktadır (Akçay, 1998; Wynd, 2003). Birlikte hareket edebilmeyi sağlayıcı en büyük ve en etkileyici güç kaynağı ise profesyonel hemşirelik örgütleridir. Ülkemizde hemşirelik, mesleki örgütlenme anlamında derneklerle temsil edilmektedir (Gözüm ve ark., 2000; Wynd, 2003; Karagöz, 2004; Çolak ve Özbayır, 2005). Bir meslekte sosyalleşmenin ileri düzeyde olduğunu gösteren en önemli unsurlardan biri de o mesleğe ait mesleki örgütlerin çokluğu, derneklerin ve yayın organlarının varlığı ve etkinliğidir (Ulusoy ve Görgülü, 2001; Wynd, 2003; Öztunç, 2012).

Hemşirelik örgütleri arasında ilk ve en uzun geçmişe sahip olanı Türk Hemşireler Derneği (THD) olmakla beraber, her geçen gün hemşirelik özel dal derneklerinin sayısı artmaktadır (Korkut, 2005). Ünsal ve arkadaşlarının (2010) çalışmasına göre Türkiye'deki hemşirelik derneklerinin sayısı 33'tür. Bunların 23 tanesi genel ve özel dal hemşirelik derneği, 10 tanesi ise okulları koruma, mezunlar derneği vb. şeklindedir (Gözüm ve ark., 2000; Korkut, 2005). Hemşirelerin var olan dernekleri tanıma, üye olma, dernekleri güçlendirme, faaliyetlerine katılma ve mesleğin gelişiminde söz sahibi olma konularında yetersiz ve ilgisiz oldukları literatür tarafından desteklenmektedir. Buldukoğlu ve ark. (2004), Gözüm ve ark. (2000), Özerdoğan ve ark. (2007), Ünsal ve ark. (2009), Ulusoy ve ark. (2006), Yiğit ve ark. (2004) tarafından yapılan çalışmalarda da hemşirelerin mesleki örgütlenmelerinin yetersiz olduğu belirtilmektedir. Ünsal'ın (2010) aktardığına göre Hayta ve arkadaşlarının (2009) çalışmasında hemşirelerin %75,4'ünün mesleki bir derneğe üye olmadığı ve %66,7'sinin de hiçbir örgüte üye olmayı düşünmediği belirtilmektedir. Abay'ın (1985) çalışmasında, Sağlık Bakanlığı verilerine göre, 30.000 hemşirenin mezun olduğu ancak THD' ne üye olan hemşire sayısının 1.271 (%4,0) olduğu bulunmuştur. Ünsal'ın (2010) aktardığına göre Korkmaz'ın (2002) çalışmasına göre, ülkemizdeki 70.270 hemşirenin yaklaşık %5'inin, THD' ne üye olduğu ve %76,2'sinin mesleki bir derneğe üye olmadığı saptanmıştır. Türkiye'de 2006 yılında 82626 hemşireden yaklaşık 6000'i (%7,5), 2009 yılında 105176 hemşireden 10000'i (%9,5), 2010 yılında 114772 hemşireden 7.000'i (%6,1) THD' ne üye olmuştur. Bu sayının içinde akademisyen hemşirelerin de olduğu dikkate alındığında, her 10 hemşireden birinin THD' ne üye olduğu görülmektedir (Şayık, 2012).

Meslek üyeleri birlikte hareket ederlerse güç oluşturabilirler, karar mekanizmalarına etki edebilirler. Yalnız olduklarında hizmet sunumlarını olumsuz etkileyen durumlarla mücadele edemezler. Sağlık sistemi içerisinde sayıca en fazla olan hemşirelerin, sağlık hizmeti sunumunda yaşadıkları olumsuzlukları değiştirebilmelerinin "olmazsa olmaz" şartının "örgütlenme" olduğunun bilincinde olmaları gerekmektedir. Bu nedenle en eski mesleklerden biri olan hemşirelik mesleğinde de mesleğin konumunu güçlendirmek için aynı düşünce ve inançları taşıyan meslek üyeleri olarak bir araya gelerek bir örgüt yapısı oluşturulması ve birlikte hareket edilmesi gerekmektedir (Gözüm ve ark., 2000; Wynd, 2003; Karagöz, 2004; Çolak ve Özbayır, 2005).

YÖNTEM

Araştırmanın amacı ve tipi: Bu araştırma, Trabzon'da bir üniversite hastanesinin pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki dernekler ile ilgili görüşlerinin belirlenmesi, mesleki derneklere üye olmalarını engelleyen faktörler ve derneklerden beklentilerinin belirlenmesi amacıyla, tanımlayıcı tipte yapılmıştır.

Araştırmanın evren ve örnekleme: Araştırmanın evrenini pediatri kliniklerinde çalışan 83 hemşire oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyerek tüm hemşireler araştırmaya dâhil edilmiş, ancak araştırmaya katılmak istemeyen hemşirelerin olması nedeniyle araştırma toplam 63 hemşire ile yürütülmüştür.

Veri toplama aracı: Araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan 21 sorudan oluşan anket formu ile veriler toplanmıştır. Anket formunda hemşirelerin sosyo-demografik özellikleri (6 soru) ve mesleki dernekler ile ilgili bilgileri, üye olma durumları (7 soru) ve mesleki dernekler konusundaki görüşlerine (8 soru) ilişkin sorular yer almıştır.

Verilerin toplanması: Araştırma, bir üniversite hastanesinin pediatri kliniklerinde yapılmıştır. Veriler 15 Ocak-15 Şubat 2013 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmanın yapılabilmesi için hastane başhekimliğinden izin alınmıştır. Araştırma öncesinde hemşirelere araştırmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiş ve hemşirelerin gönüllü katılımları sağlanmıştır. Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır.

Verilerin değerlendirilmesi: Verilerin analizinde sayı, yüzdeler dağılımı, ortalama ve ki-kare testi kullanılmıştır. İstatistiksel anlamlılık sınırı $p < 0,05$ olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Sınırlılığı: Araştırmanın yalnızca üniversite hastanesi pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin görüşlerini yansıtması araştırmanın en önemli sınırlılığıdır.

BULGULAR

Araştırmada; hemşirelerin yarısından fazlasının 18-32 yaş grubunda (%65,1) olduğu ve yaş ortalamalarının $30,11 \pm 6,19$ yıl olduğu (max:46; min:18), %77,8'inin lisans ve üstü eğitim aldığı, %55,6'sının bekâr, tümünün cinsiyetinin kadın olduğu, %63,5'inin hemşireliği isteyerek seçtiği, yarısının 6 ve daha az yıl çalıştığı saptanmıştır (Tablo 1).

Tablo 1: Hemşirelerin Sosyo-Demografik ve Mesleki Özelliklerine Göre Dağılımları (N=63)

Özellikler	Sayı	%
Yaş		
18-32	41	65,1
33-46	22	34,9
Yaş ortalaması	30,11 \pm 6,19 (max:46; min:18)	
Eğitim durumu		
Lisans altı (Sağlık meslek lisesi- SML, ön lisans)	14	22,2
Lisans ve üstü	49	77,8
Medeni durumu		
Evli	28	44,4
Bekâr	35	55,6
Hemşireliği seçme durumu		
İsteyerek	40	63,5
İstemeyerek	23	36,5
Meslekte toplam çalışma yılı		
≤ 6 yıl	32	50,8
≥ 7 yıl	31	49,2

Hemşirelerin çoğunun mesleki dernekler hakkında bilgisinin olduğu (%79,4) ve bu bilgiyi kitap, dergi veya broşürlerden aldıkları (%31,7), %84,1'inin mesleki dernekler hakkında bilgi almak istediği ve bilgi almak istenilen kaynağın dernek çalışanları olduğu (%68,3) saptanmıştır. Hemşirelerin en çok bildikleri derneğin THD (%82,5), en çok üye olunan ve üye olunmak istenen derneğin yine THD olduğu belirlenmiştir. Hemşirelerin %50,8'i herhangi bir derneğe üye olduklarını, %88,9'u başka bir derneğe de üye olmak istediklerini belirtmişlerdir (Tablo 2).

Hemşirelerin yarıdan fazlası (%65,1) mesleki derneklere üye olmayı engelleyen en önemli faktörün mesleki derneklerin kendilerini yeterince tanıtamamaları olduğunu belirtmişlerdir. Hemşirelerin çoğunluğu mesleki derneklerin gerekli olduğunu (%90,5) ve mesleki derneklerin haklarını korumak ve güç oluşturulabilmek (%33,3), birliktelik ve etkin olabilmek (%26,3) için gerekli olduğunu belirtmişlerdir.

Hemşirelerin yarıdan fazlası mesleki derneklerin hemşirelerin haklarını koruduğu (%66,7) için meslek üyeleri için yararlı olduğunu, hemşirelerin haklarının korunması (%84,1), mesleğin saygınlığını artıran girişimlerde bulunulması (%84,1) konularında mesleki derneklerden beklentilerinin olduğunu belirtmişlerdir. Hemşirelerin %55,6'sı mesleğin geleceğinden endişeli olduklarını, mesleki derneklerin daha etkin olması için derneklerin kendini tanıtmaları ve üye sayısını artırması (%14,3), faaliyet düzenlemesi ve üyelere duyurması (%11,1) önerilerinde bulunmuşlardır (Tablo 3).

Tablo 4'e göre araştırmada en çok 18-32 yaş grubundaki hemşirelerin (%58,1) bir derneğe üye olduğu, mesleki dernekler hakkında bilgilerinin olduğu (%64,0) ve mesleki derneklerin gerekli olduğunu (%70,2) düşündükleri saptanmıştır. Yaşa göre her hangi bir derneğe üye olma arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($X^2=1,321$; $p=0,250$) (Tablo 4).

Araştırmada en çok lisans altı (SML, ön lisans) eğitime sahip hemşirelerin (%71,4) mesleki derneklere üye oldukları bulunmuştur. Lisans ve üstü eğitime sahip hemşirelerin %82'sinin mesleki dernekler hakkında bilgilerinin olduğu ve mesleki derneklerin gerekli olduğunu (%80,7) düşündükleri saptanmıştır (Tablo 4).

Araştırmada en çok evli hemşirelerin (%51,6) mesleki derneklere üye oldukları, bekâr hemşirelerin (%56,0) mesleki dernekler hakkında daha fazla bilgilerinin olduğu ve mesleki derneklerin gerekli olduğunu (%57,9) düşündükleri bulunmuştur. Medeni duruma göre her hangi bir derneğe üye olma ve mesleki dernekler hakkında bilgiye sahip olma arasında anlamlı fark saptanmamıştır (sırasıyla $X^2=1,270$; $p=0,260$; $X^2=0,019$; $p=0,889$) (Tablo 4).

Tablo 2: Hemşirelerin Mesleki Örgütler/ Dernekler Konusundaki Bilgilerinin Dağılımı (N=63)**

Değişkenler	Sayı	%
Mesleki dernekler hakkında bilgi		
Var	50	79,4
Yok	13	20,6
Mesleki dernekler ile ilgili bilgi kaynağı		
Kitap, dergi, broşür	20	31,7
Konferans, seminer, panel	15	23,8
İnternet	17	27,0
Öğretim elemanları	10	15,9
Dernek yetkilileri	1	1,6
Mesleki dernekler ile ilgili bilgi alma isteği		
Var	53	84,1
Yok	10	15,9
Mesleki dernekler ile ilgili bilgi alınmak istenilen kaynak*		
Dernek çalışanları	43	68,3
Sağlık Bakanlığına bağlı kuruluşlar	29	46,0
Öğretim elemanları	6	9,5
Bilinen mesleki dernek isimleri* (n=63)		
Türk Hemşireler Derneği	52	82,5
Diyabet Hemşireliği Derneği	20	31,7
Onkoloji Hemşireliği Derneği	18	28,6
Psikiyatri Hemşireliği Derneği	14	22,2
KTÜ Hemşirelik ve Ebelik Mezunları Derneği	14	22,2
Çocuk Hemşireliği Derneği	12	19,0
Neonatoloji Hemşireliği Derneği	11	17,5
Nefroloji-Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireliği Derneği	4	6,3
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği	3	4,8
Bilmiyor	2	3,2
Herhangi bir mesleki derneğe üye olma durumu		
Üye	32	50,8
Üye değil	31	49,2
Herhangi bir mesleki derneğe üye olmayı isteme durumu		
İstiyor	56	88,9
İstemiyor	7	11,1
Üye olunan mesleki dernek*(n=14)		
Türk Hemşireler Derneği	7	50,0
KTÜ Hemşirelik ve Ebelik Mezunları Derneği	3	21,2
Psikiyatri Hemşireliği Derneği	1	7,2
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği	1	7,2
Diyabet Hemşireliği Derneği	1	7,2
Sağlık Memurları Derneği	1	7,2
Üye olunmak istenilen mesleki dernek*(n=58)		
Türk Hemşireler Derneği	19	32,8
Çocuk Hemşireliği Derneği	11	19,0
KTÜ Hemşirelik ve Ebelik Mezunları Derneği	9	15,5
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği	7	12,1
Neonatoloji Hemşireliği Derneği	6	10,3
Psikiyatri Hemşireliği Derneği	3	5,2
Diyabet Hemşireliği Derneği	1	1,7
Onkoloji Hemşireliği Derneği	1	1,7
Nefroloji-Diyaliz ve Transplantasyon Hemşireleri Derneği	1	1,7

*Birden fazla seçenek işaretlenmiştir.

**Yüzdeler n sayısına göre alınmıştır.

Tablo 3: Hemşirelerin Mesleki Dernekler Konusundaki Görüşleri (N:63)

Değişkenler	Sayı	%
Hemşirelerin mesleki derneklere üye olmasını engelleyen faktörler	41	65,1
Kendilerini yeterince tanıtamama	29	46,0
Meslek için yararı olmadığını düşünme	27	42,9
İletişim kuramama	26	41,3
Vakit ayıramama	22	34,9
Faaliyetlerin yeterince bilinmemesi	19	30,2
Mesleki çıkarların korunması amacıyla çalışmadıklarını düşünme	16	25,4
Yapılan faaliyetlerin meslek üyelerinin gelişimine katkı sağlamadığını düşünme	15	23,8
Kendisine yarar sağlamayacağı inancı	14	22,2
Güven duymama	13	20,6
Üye aidatı ödeme zorunluluğu	10	15,9
Üye formlarını alma, teslim etme vb. işlemler için derneğe gitmek zorunda olma	5	7,9
Kişisel nedenler (ihmkârlık, ilgisizlik vb.)		
Mesleki dernekler gerekli mi?	57	90,5
Evet	6	9,5
Hayır		
Mesleki dernekler neden gerekli? (n=57)*	19	33,3
Hakları korumak ve güç oluşturabilmek	15	26,3
Birliktelik ve etkin olabilmek	10	17,5
Mesleğin gelişimine katkı sağlamak	5	8,8
Mesleğin önemini artırmak	1	1,8
Mesleğin saygınlığı ve kalitesini artırmak	7	12,3
Yanıt yok		
Mesleki dernekler neden gerekli değil? (n=6)*	2	33,3
Mesleğe katkısı yok	4	66,7
Yanıt yok		
Mesleki derneklerin meslek üyeleri için yararları**	42	66,7
Meslek üyelerinin haklarını korumak	39	61,9
Meslek ile ilgili yasa ve yönetmeliklerin oluşturulmasını sağlamak	33	52,4
Mesleği topluma tanıtmak	33	52,4
Meslek üyelerinin mesleki sorunlarına çözüm üretmek baş edebilmelerine yardımcı olmak	29	46,0
Mesleki eğitim, uygulama ve yönetim standartlarını oluşturmak ve güncellemek		
Derneğe yeni üyelerin katılımını sağlayarak güçlü bir temsil yeteneği kazanmak	28	44,4
Meslek üyelerini birbirlerine yardım etmeye eğilimli ve toplum yararına çalışmaya motive etmek	28	44,4
Bilimsel toplantılar (kongre, seminer, sempozyum vb.) düzenleyerek yeni bilimsel bilgilerin paylaşımını sağlamak	25	39,7
Araştırmalar aracılığı ile bilimsel bilgi üretilmesini ve paylaşılmasını desteklemek	24	38,1
Bilimsel çalışmaları (araştırmaları) para ve insan gücü yönünden desteklemek	19	30,2
Geziler düzenleyerek, lokal kurarak meslek üyelerinin birbirleriyle kaynaşmasını sağlamak	19	30,2
Mesleki derneklerden beklentiler**		
Meslek üyelerinin haklarının korunması	53	84,1
Mesleğin saygınlığını artıran girişimlerde bulunulması	53	84,1
Mesleki sorunlarla ilgilenilmesi	50	79,4
Mesleki iletişimin artırılması	36	57,1
Bilimsel faaliyetlerin düzenlenmesi	33	52,4
Hemşirelerin 'hemşireliğin geleceği' konusundaki görüşleri**		
Mesleğin geleceğinden endişeli	35	55,6
Mesleki örgütlenmenin mesleği olumlu etkileyeceğini düşünüyor	15	23,8
Meslek ile ilgili olumlu gelişmeler olacağını düşünüyor	11	17,5
Fikri yok	5	7,9
Hemşirelerin derneklerin daha etkin olmasına ilişkin önerileri(n=25)*		
Dernekler kendilerini tanıtmalı ve üye sayısını artırmalı	9	36,0
Faaliyetler düzenlemeli ve üyelere duyurmalı	7	28,0
Dernekler üyelerine geri bildirimde bulunmalı ve üyelerin haklarını savunmalı	3	12,0
Farklı fikirlere açık olmalı ve meslek üyeleri arasında ayırım yapılmamalı	3	12,0
Dernekler başarılarını somut şekilde belirtmeli	3	12,0

*Yüzdeler n sayısı üzerinde alınmıştır.

**Birden fazla cevap işaretlenmiştir.

Tablo 4: Hemşirelerin Mesleki Dernekler Hakkındaki Bilgisi, Üye Olma Durumu ve Mesleki Derneklerin Gerekli Olma Durumuna Göre Sosyo-Demografik ve Mesleki Özelliklerinin Dağılımı (N:63)

Değişkenler	Mesleki dernekler hakkında bilgi				Mesleki derneklere üye olma durumu				Mesleki derneklerin gerekli olma durumu			
	Var		Yok		Üye		Üye değil		Gerekli		Gerekli değil	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Yaş grubu												
18-32	32	64,0	9	69,2	18	58,1	23	71,9	40	70,2	1	16,7
33-46	18	36,0	4	30,8	13	41,9	9	28,1	17	29,8	5	83,3
	$X^2 = 1,321; p = 0,250$											
Eğitim durumu												
Lisans altı (SML, Ön Lisans)	9	18,0	5	38,5	10	71,4	4	28,6	11	19,3	3	50,0
Lisans ve üstü	41	82,0	8	61,5	21	42,9	28	57,1	46	80,7	3	50,0
Medeni durumu												
Evli	22	44,0	6	46,2	16	51,6	12	37,5	24	42,1	4	66,7
Bekâr	28	56,0	7	53,8	15	48,4	20	62,5	33	57,9	2	33,3
Meslekte toplam çalışma yılı												
≤6 yıl	25	50,0	7	53,8	13	41,9	19	59,4	32	56,1	-	-
≥7 yıl	25	50,0	6	46,2	18	58,1	13	40,6	25	43,9	6	9,5
	$X^2 = 0,061; p = 0,805$ $X^2 = 1,916; p = 0,166$											
Hemşireliği seçme durumu												
İsteyerek	35	70,0	5	38,5	18	58,1	22	68,8	36	63,2	4	66,7
İstemeyerek	15	30,0	8	61,5	13	41,9	10	31,3	21	36,8	2	33,3
	$X^2 = 0,776; p = 0,378$											

Araştırmada en çok 7 ve üzerinde yıl çalışan hemşirelerin (%58,1) herhangi bir mesleki derneğe üye oldukları, meslekte hem 6 ve daha az yıl çalışan (%50), hem de 7 ve üzeri yıl çalışan (%50) hemşirelerin mesleki dernekler hakkında bilgilerinin olduğu belirlenmiştir. Meslekte 6 ve daha az yıl çalışan hemşirelerin %56,1'i mesleki derneklerin gerekli olduğunu belirtmişlerdir. Meslekte çalışma yılına göre mesleki derneklere üye olma ve mesleki dernekler hakkında bilgiye sahip olma arasında anlamlı fark bulunmamıştır (sırasıyla $X^2 = 1,916; p = 0,166; X^2 = 0,061; p = 0,805$) (Tablo 4).

Araştırmada en çok mesleği isteyerek seçen hemşirelerin (%58,1) bir mesleki derneğe üye oldukları, mesleki dernekler hakkında bilgilerinin olduğu (%70,0) ve mesleki derneklerin gerekli olduğunu (%63,2) belirttikleri saptanmıştır. Mesleği isteyerek seçme durumuna göre mesleki derneklere üye olma arasında anlamlı fark bulunmamıştır ($X^2 = 0,776; p = 0,378$) (Tablo 4).

TARTIŞMA

Meslek olmanın ölçütlerinden biri olan örgütlenmenin temel amacı; meslek adına politik güç oluşturarak mesleğin yasal yapılanmasında söz sahibi olunması, mesleki standartların saptanması, uygulamaya aktarılması, mesleki ve eğitimsel gelişmeleri sağlayıcı çalışmaların gerçekleştirilmesidir. Böylece topluma daha iyi hemşirelik bakımı verilerek toplumun sağlığının korunması, sürdürülmesi, geliştirilmesi, hemşirelerin daha etkin meslek üyesi olmalarına yardımcı olunarak kendi ulusu kadar, dünya uluslarının da daha iyi sağlık bakımı almalarının sağlanmasına olanak yaratılmaktadır (Özmay ve Kaya, 2004). Bu nedenle hemşirelerin, mesleki derneklerde örgütlenmeye yönelik görüşlerinin belirlenmesinin bu açıdan yararlı olacağı söylenebilir.

Araştırmada pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin %65,1'inin 18-32 yaş grubunda (30,11±6,19 yıl) olduğu, %55,6'sının bekâr, %63,5'inin hemşireliği isteyerek seçtiği, %77,8'inin lisans ve üstü eğitim aldığı, %50,8'inin 6 ve daha az yıl çalıştıkları saptanmıştır.

Araştırmamızda pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin çoğunun mesleki dernekler hakkında bilgilerinin olduğu, bu bilgiyi kitap, dergi veya broşürlerden aldıklarını belirtmelerinin yanında, çoğunun mesleki dernekler hakkında bilgi almak istedikleri ve bu bilgiyi dernek çalışanlarından almak istedikleri belirlenmiştir. Ceylan ve Turan'ın (2005)

çalışmasında da hemşirelik öğrencilerinin %71,7'sinin meslek ile ilgili herhangi bir örgüt ismi bilmedikleri bulunmuştur. Kiper ve Koştu'nun (2010) çalışmasında öğrenci hemşirelerin %15,1'inin mesleki örgütler hakkında bilgilerinin olduğu, %67,9'unun kısmen bilgilerinin olduğu, %17,0'inin bilgilerinin olmadığı belirlenmiştir. Aynı çalışmada bilgisi olan öğrencilerin bu bilgiyi kitap, dergi ve broşürlerden (%6,8), konferans, seminer ve panellerden (%77,3) aldıkları saptanmıştır. Ünsal ve arkadaşlarının (2010) yaptığı çalışmada, öğrencilerin derneklere ilişkin daha önce bilgi almadıkları (%84,4) ve tamamının bu konuda bilgi almak istediği görülmüştür. Bilgi almak istedikleri kaynaklar ise sırasıyla; öğretmenleri (%60,0), dernek üyeleri (%57,7), dernek yöneticileri (%33,3), internet (%4,4) ve sağlık personeli (%2,2) şeklinde sıralanmıştır. Küçüköğlü ve arkadaşlarının (2014) hemşirelik öğrencilerinin mesleki dernekler hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi amacı ile yaptıkları çalışmada, öğrenci hemşirelerin %56,1'inin hemşirelik ile ilgili derneklere bildikleri, bilgisi olanların %17,8'inin bilgiyi öğrenim gördükleri bölümden aldıkları, %79,6'sının dernekler hakkında bilgi edinmek istedikleri bulunmuştur. Hemşirelikte mesleki örgütlenme ile ilgili olarak yapılan çalışmalarda hemşireler ve hemşirelik bölümü öğrencilerinin dernekler hakkında bilgileri olmasına karşın üye olma oranının çok düşük düzeyde gerçekleştiği görülmektedir. Bu sonuç üye olmamanın bilgisizlik nedeniyle değil başka gerekçelerle olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin en çok bildikleri dernek THD (%82,5) iken, Çocuk Hemşireliği Derneği'ni %19,0 ve Neonatoloji Hemşireliği Derneği'ni %17,5 oranında bilinmektedir. Şayık'ın (2012) çalışmasında benzer şekilde hemşirelerin yarısından fazlasının ulusal düzeyde çocuk hemşirelerini temsil eden Çocuk Hemşireliği Derneği ve Neonatoloji ve Çocuk Cerrahisi derneklerinden herhangi birini bilmedikleri saptanmıştır. Aynı çalışmada hemşirelerin %27,2'sinin Türk hemşirelerini ulusal/uluslararası düzeyde temsil eden derneğin THD olduğunu bilmektedir (Şayık, 2012). Gözüm ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında çalışmamıza benzer şekilde hemşirelerin %89,7'si, Erbil ve arkadaşlarının (2005) yaptığı çalışmada, hemşirelerin %83,3'ü, Ceylan ve Turan'ın (2005) çalışmasında öğrencilerin %16,6'sı THD'ni bilmektedir. Kiper ve Koştu'nun (2010) çalışmasında öğrenci hemşirelerin %30,2'sinin THD'ni, %13,3'ünün Sağlık Memurları Derneği'ni (SMD), %7,5'i THD ve özel dal derneklerini bilmektedir. Bahtiyar ve arkadaşlarının (2006) çalışmasında hemşirelik öğrencilerinin büyük bir bölümü hemşirelik ile ilgili özel dal derneklerini bilmemektedir (Gözüm, 2000; Erbil ve ark., 2005; Ceylan ve Turan, 2005; Bahtiyar ve ark., 2006; Kiper ve Koştu, 2010). THD' nin en fazla bilinen dernek olmasının nedeninin, özel dal hemşirelik dernekleri gibi sadece bir alan ile ilgili olmaması ve THD' nin aktif çalışmalarının etkili olabileceği düşünülmektedir.

Mesleki örgütlere üye olmak profesyonelliği arttıran önemli faktörlerden birisidir (Wynd, 2003). Araştırmamızda, pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin %50,8'inin bir derneğe üye olduğu ve %88,9'unun da bir derneğe üye olmak istediği belirlenmiştir. Erbil ve arkadaşlarının (2005) çalışmasında, hemşirelerin %51,1'inin, Korkmaz'ın (2002) çalışmasında hemşirelerin %23,8'inin, Şayık'ın çalışmasında hemşirelerin %30'unun, Doğan Merih ve Arslan'ın (2012) çalışmasında ebe ve hemşirelerin %37,3'ünün mesleki derneklere üye olduğu, Gözüm ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında, hemşirelerin %82,9'unun bir derneğe üye olmak istedikleri saptanmıştır. Yiğit ve arkadaşlarının (2007) çalışmasında öğrencilerin %49'unun bir derneğe üye olduğu, bunların %61,4'ünün hemşirelik ve sağlık ile ilgili bir dernek olduğu belirlenmiştir. Küçüköğlü ve ark. (2014) çalışmasında öğrenci hemşirelerin çok düşük bir oranının (%2,1) hemşirelik ile ilgili bir derneğe üye oldukları bulunmuştur. Acar ve Vatan'ın (2002) çalışmasında öğrenci hemşirelerin %68'inin, Bahtiyar ve arkadaşlarının (2006) çalışmasında %76'sının, Ceylan ve Turan'ın (2005) çalışmasında %73,9'unun mezun olduktan sonra mesleki derneklere üye olmak istedikleri saptanmıştır. Kiper ve Koştu'nun (2010) çalışmasında öğrenci hemşirelerin %22,6'sinin herhangi bir derneğe üye olmayı düşünmedikleri bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda hemşirelerin herhangi bir derneğe üye olma motivasyonlarının yüksek olması istenilen bir durum olmakla birlikte, üyelik için gerekli girişimleri yapamadıkları gözlenmektedir.

Araştırmamızda hemşirelerin en çok THD'ne (%50,0) üye oldukları bulunmuştur. Buna karşın pediatri hemşirelerinin hiç birinin Çocuk Hemşireliği Derneği (ÇHD), Neonatoloji Hemşireliği Derneği ve Çocuk Cerrahisi Hemşireliği Derneğine üye olmadıkları belirlenmiştir. Hemşirelerin %32,8'inin THD' ne, %19'unun ÇHD'ne üye olmak istedikleri saptanmıştır. Şayık'ın çalışmasında mesleki derneğe üye olan hemşirelerin %19,5'inin ÇHD'ne ve %50,7'sinin Cerrahpaşa HD, Çapa HD, Nefroloji HD, Onkoloji HD, Ege HD, Kalp Damar Cerrahisi HD gibi diğer hemşirelik derneklerine üye olduğu bulunmuştur. Gözüm ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında, hemşirelerin %45,5'inin THD'ye, Yiğit ve arkadaşlarının (2004) çalışmasında %24,0'inin THD'ye üye olduğu saptanmıştır. Kiper ve Koştu'nun (2010) çalışmasında öğrenci hemşirelerin %39'unun THD' ye, %17,1'inin SMD'ye, %22'sinin özel dal derneklerine, Göldeli ve arkadaşlarının (2006) çalışmasında, öğrencilerin %60,5'inin THD'ye, %15,1'inin Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği'ne üye olmayı istedikleri bulunmuştur.

Araştırmamızda pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin mesleki derneklere üye olmalarını engelleyen faktörler; mesleki derneklerin kendilerini yeterince tanıtamamaları (%65,1), derneklerin yararlı olmadığı düşüncesi (%46,0), dernek çalışanları ile iletişim kuramama (%42,9), vakit ayıramama (%41,3) olduğu belirlenmiştir. Gözüm ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında, hemşireler mesleki derneklerin amaçlarını ve faaliyetlerini bilmemelerini ve birçoğunun varlığından haberdar olmamalarını üye olmalarını engelleyen en önemli engel olarak belirtmişlerdir. Özerdoğan ve arkadaşlarının (2006), hemşirelerin %18,5' inin derneklerin faaliyetlerini etkin ve yeterli bulmadıkları, Koçak'ın (2006) çalışmasında, hemşirelerin %9,7'sinin üyelik için zaman ve fırsatı olmadığını söylediği belirlenmiştir. Şayık'ın (2012) çalışmasında hemşirelerin %30'unun mesleki bir derneğe üye olduğu, %19,5'inin ÇHD'ye, %18,2'inin THD'ye üye olduğu, %48,3'ünün derneklerin faaliyetlerini bilmediği, %33,3'ünün dernek çalışanlarıyla iletişim kurmadığı ve

%31,7'sinin üyelik aidatını bankaya yatırmak zorunda olduğu için mesleki derneklere üye olmadıklarını belirtmişlerdir. Hemşirelerin mesleki örgütlere üye olmama gerekçelerinde ilk sırayı mesleki derneklerin kendilerini yeterli tanıtamamaları oluşturmaktadır. Bu düşüncenin temelinde hemşirelerin bu konuda kendilerini sorumlu tutmamalarından kaynaklanmış olabileceği düşünülebilir. Elbette ki mesleki derneklerin meslek üyelerine karşı sorumlulukları bulunmakla birlikte, hemşirelerin de meslek üyesi sorumluluğunu üstlenmeleri gerektiği düşünülmektedir. Hemşirelerin kendileri için emek harcamadıkları, ancak bunu mesleki derneklere bekledikleri belirtilmiştir.

Araştırmamızda pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin çoğu mesleki derneklerin gerekli olduğunu (%90,5) ve bunun gerekçesi olarak da haklarını korumak ve güç oluşturulabilmek (%33,3), birliktelik ve etkin olabilmek (%26,3) olarak belirtmişlerdir. Çolak ve Özbayır'ın (2005) çalışmasında, öğrencilerin %92,2'si hemşirelerin örgütlenmesi gerektiğini, %97,7'si hemşirelerin kendi haklarını bilmesi ve savunması gerektiğini belirtmişlerdir (Çolak ve Özbayır, 2005). Hemşirelerin mesleki derneklerin, meslekler için gerekli olduğunu düşünmeleri sevindirici ancak üye olma oranlarının çok düşük olması düşündürücüdür.

Araştırmamızda pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin çoğunluğu mesleki derneklerin hemşirelerin haklarını koruduğu (%66,7) için meslek üyeleri adına yararlı olduğunu düşündükleri bulunmuştur. Küçüköçü ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında derneklerin mesleğe katkılarına ilişkin olarak hemşirelik öğrencilerinin %66,1'i profesyonelliği sağlamak, %58,9'u mesleki hakları savunmak, %57,6'sı mesleki rolleri tanımlamak olarak belirtmişlerdir.

Araştırmamızda pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin çoğunluğunun mesleki derneklere hemşirelerin haklarının korunması (%84,1), mesleğin saygınlığını artıran girişimlerde bulunulması (%84,1) konularında beklentilerinin olduğu saptanmıştır. Gözüm ve arkadaşlarının (2000) çalışmasında, hemşirelerin mesleki derneklere beklentileri bu çalışmayla benzer şekilde hemşirelerin haklarının korunması ve hemşirelerin mesleki sorunları ile ilgilenmesi olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmalarda hemşirelerin mesleki derneklere beklentilerinin yüksek olmasına karşılık üye olma oranlarının aynı oranda olmadığı görülmektedir. Bu durum, hemşirelerin çoğunluğunun derneklere çalışmaktan çok mesleki derneklerin kendisi için çalışması beklentisinin olabileceğini düşündürmektedir.

Araştırmada pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin %55,6'sı, mesleğin geleceğinden endişeli olduklarını belirterek, mesleki derneklerin daha etkin olması için derneklerin kendilerini tanıtmaları ve üye sayılarını artırmaları (%14,3), faaliyetler düzenlemeleri ve üyelere duyurmaları (%11,1) şeklinde önerilerde bulunmuşlardır. Hemşirelerin yarıdan fazlasının mesleğin geleceğinden endişeli olmalarına karşın halen sorumluluk almaya yanaşmadıkları görülmektedir. Hemşirelerin mesleki derneklerin etkin çalışması için öneride bulunmalarına karşın, ancak kendilerini edilgen olarak görmeye devam ettikleri, mesleki derneklerin güçlerini meslek üyelerinden aldıklarının farkında olmayan bir davranış içinde olabilecekleri düşünülmektedir.

Araştırmada pediatri kliniklerinde çalışan hemşireler, ilk sırada (%36,0) mesleki derneklerin kendilerini tanıtma önermektedirler. Ancak kendilerinin de mesleki derneklere tanıma sorumlulukları olduğunu göz ardı etmemelidirler. Hemşirelerin kendilerini değiştirmek yerine mesleki derneklerin onları değiştirmek için çalışmalarını bekledikleri düşünülmektedir. Günümüzde internet aracılığıyla mesleki derneklere ilişkin tüm bilgilere web sayfaları aracılığıyla ulaşılabilir. Ayrıca mesleki dernekler hakkında bilgisi olan hemşirelerin de mesleki derneklere üye olmadıkları güçlü bir motivasyon içinde olmadıkları düşünülmektedir. Bu durum mesleki derneklere üyeliğin sadece bilgisizlikten kaynaklanmadığını göstermektedir. O halde hemşirelerin mesleki örgütlemeye eğilimlerinin zayıf olmasına etki eden esas faktör nedir? Bu faktör, hemşirelerde 'örgütlenme kültürünün eksikliği' olabilir mi? Ülkemizde son 32 yıldır izlenen politikalar, insanları örgütlenmekten çekinir duruma getirmiştir. Örgütlenmedeki bu eğilim, yalnızca siyasi ya da sosyal örgütler için değil mesleki örgütlenmeyi de olumsuz etkilemiştir. Örgütlenmeyi engelleyici politikalar toplumun örgütlenme kültürünü zayıflatmıştır. Sonuç olarak; örgütlenme kültürü zayıf olan insanlar her hizmeti başkalarından bekleme eğilimi gösterebilmektedir. Bu tür bir toplumsal psikoloji 'öğrenilmiş çaresizlik' psikolojisinin derinleşmesine yol açmaktadır. 'Öğrenilmiş çaresizlik' psikolojisinin en önemli toplumsal göstergisi ise yeterince örgütlenememek ve harekete geçememektir (Şayık, 2012).

SONUÇ

Araştırmada pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin yaklaşık üçte birinin mesleki dernekler hakkında bilgilerinin olduğu, hemşirelik ile ilgili derneklerin çoğunluğunun hemşireler tarafından yeterince bilinmediği, özellikle pediatri kliniklerinde çalışan hemşirelerin pediatri ile ilgili dernekleri bilmediği ve üye olmadığı, sadece hemşirelerin üçte birinin Çocuk Hemşireliği ve Neonatoloji Derneği'ne üye olmayı istediği bulunmuştur. Bu nedenle pediatri alanında çalışan hemşirelerin, bu alanındaki derneklere yönelmeleri için pediatri dernekleriyle ilgili bilgilendirilmelerinin yararlı olacağı düşünülmektedir. Çalışmamızda, mesleki derneklerin kendilerini yeterince tanıtamamalarının derneklere üye olmayı engelleyen en önemli etken olarak görüldüğü ve hemşirelerin derneklere 'haklarını savunma', 'mesleğin saygınlığını artıracak girişimlerde bulunma' ve 'hemşirelik sorunlarıyla ilgilenilme' beklentisi içinde oldukları bulunmuştur. Bu sonuçlar mesleki dernekler tarafından dikkate alındığında örgütlenme, güç oluşturma ve sorunların çözümünü için geliştirecek oldukları stratejilere ışık tutabileceği düşünülmektedir. Hemşirelerde mesleki bilinç oluşturulması ve derneklere üyeliklerin artırılması için öğrencilik dönemlerinden başlanarak bu bilincin vurgulanması

ve bu konuda eğitimlerin verilmesinin yararlı olabileceği, meslek bilinci ve birlikteliği artırabilmek için, hemşirelerin derneklerden beklentilerinin öğrenilmesi ve önerilerinin dikkate alınmasının dernek çalışmalarına ışık tutabileceği düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, Ö., Vatan, F. (2002).** "Öğrenci Hemşirelikte Örgütlenme İle İlgili Görüş ve Önerilerinin İncelenmesi". I. Ulusal Hemşirelik Öğrenci Kongresi Kitabı, Ankara, s.10.
- Bahtiyar, G., Tursun, P., Kaya, M., Ramadanoğlu, M., Şen, Z., Çarıkçı, M., Kaya, S. (2006).** Marmara Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşirelikte Mesleki Dayanışma ve Örgütlenme İle İlgili Görüşlerinin İncelenmesi. 5. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Kitabı, Şanlıurfa, s.78.
- Ceylan, S., Turan, T. (2005).** Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleki Örgütler ve Dergiler Hakkındaki Bilgileri ve Beklentileri. 3. Uluslararası ve 10. Ulusal Hemşirelik Kongresi Kitabı, İzmir, s.48.
- Çolak, P., Özbayır, T. (2005).** Hemşirelik Yüksekokulu Öğrencilerinin Mesleğe ve Mesleki Güç Oluşturmaya Yönelik Görüşleri. 3. Uluslararası ve 10. Ulusal Hemşirelik Kongresi, İzmir, s.119.
- Doğan Merih, Y., Arslan, H. (2012).** Hemşire ve ebelerin mesleki bilinç-örgütlenmeye yönelik görüşlerinin ve iş doyumlarının belirlenmesi. Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi, 9: 3, 40-46.
- Erbil, N., Öztoran, F., Deniz, G. (2005).** Hemşirelerin Güç ve Örgütlenme Konusunda Görüş, Tutum ve Davranışlarının Belirlenmesi. IV. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongre Özet Kitabı, Ordu, s. 282.
- Göldeli, D., Tekin, K., Çetin, H., Yıldırım, A., Sezgin, B. (2006).** Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelikte Mesleki Örgütlenme İle İlgili Düşünceleri". 5. Ulusal Hemşirelik Öğrencileri Kongresi Kitabı, Şanlıurfa, s.25.
- Gözüm, S., Ünsal, A., Demirci, P., Birel, Ş., Çamuşoğlu, S.(2000).** Hemşirelerin mesleki örgütler ve dergilere ilişkin görüşleri. Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3: 2, 19-28.
- Karaöz S (2004).** Hemşirelerin politik gücü. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8: 1, 30-36.
- Kiper, S., Koştu, N. (2010).** Denizli Sağlık Yüksekokulu son sınıf öğrencilerinin mesleki örgütlenme konusundaki görüşleri. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi, 5: 14, 1-14.
- Koçak, B. (2006).** Üniversite Hastanelerinde Çalışan Hemşirelerin Sağlıkta Özelleştirmeve Sendikalaşma Konusunda Görüşlerinin İncelenmesi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Küçüköğlü, S., Çelebioğlu, A., Miroğlu, A., Çağlar, G., Neslihan, B. (2014).** Hemşirelik öğrencilerinin mesleki dernekler hakkındaki farkındalıklarının belirlenmesi. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 3: 1, 9-14.
- Korkmaz, F. (2010).** Hemşirelerin, meslek ölçütleri bağlamında hemşireliğe ilişkin görüşleri. Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Dergisi, 17: 1, 1-17.
- Korkut, H. (2005).** Hemşirelerin Mesleki Dernekleri ve Dernekler Kanununa İlişkin Bilgileri. Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. Ankara.
- Özerdoğan, N., Sayiner, D., Köşgeroğlu, N., Barlas, N. (2007).** Eskişehir İlindeki Hemşirelerin Örgütlenme, Meslek Sorunları ve Türk Hemşireler Derneğinden Beklentileri. 4. Uluslararası ve 11. Ulusal Hemşirelik Kongresi, Ankara, s.201.
- Özmay, K., Kaya, H. (2004).** Hemşirelikte sendikanın önemi. İstanbul Üniversitesi Florence Nightingale Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 8: 1, 25-29.
- Öztunç G. (2012).** Hemşireliğin Doğası. Atabek Aştı T., Karadağ, A. (Ed.). Hemşirelik Esasları Kitabı. Akademi Basın ve Yayıncılık, İstanbul, 33.
- Şayık, D. (2012).** Çocuk Kliniklerinde Çalışan Hemşirelerin Mesleki Dernekler Hakkında Bilgilendirilmelerinin, Örgüte Üye Olma Durumlarına Etkisi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü. İstanbul.
- Şelimen, D. (1998).** 2000 Yılına doğru Türkiye'deki hemşirelik örgütleri. Hemşirelik Forumu, 1: 2, 102-105.

Şimşek, Ş. (2003). Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütsel Davranış. Adım Matbaacılık, Ankara.

Şimşek, Ş. (2001). Yönetim ve Organizasyon. Nobel Yayın-Dağıtım, Ankara.

Ünsal, A., Yıldırım, T., Aymelek, N. (2010). Öğrencilere verilen eğitimin hemşirelik derneklerine ilişkin bilgi düzeylerine etkisi. Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanatı Dergisi, 3: 2, 25-34.

Wynd CA. (2003). Current factors contributing to professionalism in nursing, Journal of Professional Nursing, 19: 5, 251-261.
[http://dx.doi.org/10.1016/S8755-7223\(03\)00104-2](http://dx.doi.org/10.1016/S8755-7223(03)00104-2)

Yiğit, R. (2000). Klinik sorumlu hemşirelerinin liderlik davranışları. Cumhuriyet Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi, 4: 1, 21-32.